ቃለ፡ ከናፍር (ካብ፡ ወለዶ፡ ናብ፡ ወለዶ፡ ዝተሓላለፈ፡ ኣፈታሪኽ)

ወለዶ፡ ሕዝቢ፡ ኤርትራን፡ ታሪኹን።

ኤርትራ፡ ዝበለ፡ ቃል፡ እንካበይ፡ ክምዝመጸን፡ ትርጉሙ፡ እንታይ፡ ክምዘለዎን፡ ብግልጺ፡ ዝፈለጠ፡ የለን። ገሊኣቶም፡ ደራስቲ፡ ታሪኽ (ጸሓፍቲ)፡ "ኤርትራ፡ እንግዳ፡ ኢምርዖ፡ ዝመጸእና፡ እና፡ ይጋኩ" ኣናበሉ፡ ዲሒልዎም፡ ይርኽቡ። ኣዚዩ፡ ብዙን፡ ሓቂ፡ ኢዩ፡ ተገዲሱ፡ ክምርመሮን፡ ዘወሰዶ፡ የለን።

ዝኾነ፡ ኮይኑ፡ ንወለዶ፡ ኤርትራ፡ ክፈልጦ፡ ዘመን፡ መንግሥቲ፡ ኣክሱም፡ እንካብ፡ ኣክሱም፡ ክምዝጀመረ፡ ኣፈታሪኽ፡ ይነግር። ኣብ፡ ናይ፡ ኣክሱም፡ ቤተ መንግሥቲ፡ እንዱርጋሽ፡ ዝተባህለ፡ ሓደ፡ በዓል፡ ሥልጣን፡ ሰብኣይ፡ ነበረ። ንሱ፡ ከኣ፡ ወረደ፡ ምሕረት፡ ዝሰሙ፡ ወዲ፡ ነበሮ። እዚ፡ ወዲ፡ ከኣ፡ ምስ፡ ገዲሖ፡ ማሽመት፡ ናብ፡ ሓዚ፡ ክበለት፡ ኣውዑሰሎ፡ ዝበሃለ፡ ደሬዕ፡ ዲስኽን፡ ወንበርታን፡ ኪዱ። ኣንገሉ፡ ጊሓ፡ ቂጺ፡ ብርኪ፡ ሰበይቲ፡ ኣኣቶም፡ ሰሙ፡ ሰንበታዩ፡ ሓናጺ፡ ዝተባህሉ፡ ሠለስተ፡ ደቂ፡ ወለዱ። ድሕሪ፡ ቅሩብ፡ ዓመታት፡ ንዝም፡ ሠለስቱ፡ ደቂ፡ ሓዚ፡ ናብ፡ ዓጋመ፡ ተሰደዉ፡ መጹ። እንካብሎ፡ ኮማ፡ ክተዕ፡ ዓዲ፡ ወረደ፡ ተቐማሚጦ፡ ዘኮ፡ ብወገን፡ ምብራቓ፡ 5 (ሓሙሽተ) ኪሎሜተር፡ ኣብ፡ እትርሕቕ፡ ቦታ፡ ሰፈሩ። ሽዑ፡ ሓዚ፡ ክተዕ፡ ክዶኒ፡ ዘኮ፡ ቦታ፡ ጣሽን፡ ዲሮን፡ ሰብ፡ ዝነበረ፡ ካብዲዑ (ፍርጉዕ) ሲኦ፡ ሠራሕተኛታት፡ ሰሪዶ። እቶም፡ ሠራሕተኛታት፡ ሥርሖም፡ ወዒሎም፡ ምሽት፡ ምስ፡ ኣተዉ፡ ክንዲዶ፡ ዝኸበለ፡ ሠርሖም፡ ብሎም፡ እሞ፡ "እንዲ መሬት" ምስበሉዎ፡ እንካብሎ፡ ንድሓር፡ እታ፡ ቦታ፡ ዓዲ መሬት፡ ተሰሃለት፡ ተባሂሉ፡ ይዝንቶ። ኣቶ፡ ወረደ፡ ምሕረት፡ ካብ፡ ዓጋመ፡ ምስ፡ ኣተወ፡ መጀመርያ፡ ዝሰፈረሉ፡ ቦታ፡ ክሳብ፡ ሎሚ (ሕጂ) ዓዲ፡ ወረደ፡ ምሕረት፡ ተባሂሉ፡ ይጽዋዕ።

ኣቐዲምና፡ ክምዝጠቐስናዮ፡ ወረደ፡ ምሕረት፡ ፍመዲና፡ ብከዝነበረ፡ ድሕሪ፡ ሓጺር፡ ዓመታት፡ መንግሥቲ፡ ኣክሱም